

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه آموزشی و سرفصل دروس

دوره : دکتری

رشته : فلسفه اخلاق تطبیقی

گروه : علوم حوزه ای - دانشگاهی

مصوب هفتصد و شصتمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۸۹/۳/۲۲

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره دکتری فلسفه اخلاق تطبیقی

کمیته تخصصی: علوم عقلی

گرایش:

کد رشته:

گروه: علوم حوزه ای - دانشگاهی

رشته: فلسفه اخلاق تطبیقی

دوره: دکتری

شورای برنامه ریزی آموزش عالی در هفتصد و شصت و نهمین جلسه مورخ ۸۹/۳/۲۲ خود برنامه آموزشی دوره دکتری فلسفه اخلاق تطبیقی را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) مصوب نمود. **ماده ۱)** برنامه آموزشی دوره دکتری فلسفه اخلاق تطبیقی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: موسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می باشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۸۹/۳/۲۲ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره دکتری فلسفه اخلاق تطبیقی در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

فصل اول کلیات

مشخصات کلی، دوره دکتری فلسفه اخلاق تطبیقی

مقدمه:

فلسفه اخلاق از جمله فلسفه‌های مضاف است و در زمره علوم فلسفی قرار دارد. این علم، با تبیین عقلی مبانی ارزش‌های اخلاقی، امکان گفتگو و نقد و بررسی مکاتب مختلف اخلاقی را فراهم می‌کند و در برخی دیگر از فلسفه‌های مضاف، همچون فلسفه حقوق، فلسفه سیاست، فلسفه تعلیم و تربیت و فلسفه هنر نیز تأثیرگذار است. از منظری دیگر، دیدگاه‌های مورد قبول هر نظام فکری در حوزه فلسفه اخلاق، نشانگر مبانی ارزشی مورد قبول آن نظام است. امروزه فیلسوفان اخلاق، با طرح مباحث بنیادین در حوزه ارزش‌های اخلاقی، مکاتب مختلف اخلاقی را پی‌ریزی کرده یا از آنها به دفاع پرداخته‌اند. اسلام نیز به عنوان دین کامل و عرضه کننده یک نظام فکری که داعیه دار اداره ابعاد مختلف وجود انسان برای همیشه است، دارای نظام اخلاقی و ارزشی ویژه‌ای است که تبیین مبانی آن را به روش استدلالی و عقلی می‌توان در فلسفه اخلاق اسلامی جویا شد.

ضرورت:

تحقق اهداف عالیه انقلاب اسلامی ایران که با داعیه اجرای آموزه‌های دین مبین اسلام در عرصه اجتماع، به وجود آمده است، منوط به فراهم ساختن مقدمات لازم است. در این میان، دفاع عقلانی و مستدل از مبانی ارزشی اسلام و نشان دادن نارسایی‌های مکاتب اخلاقی رقیب، با بررسی علمی مبانی آنها، در تحکیم باور دانش‌وران و فرهیختگان به مبانی فرهنگ خودی و جلوگیری از خودباختگی آنان در برابر فرهنگ و ارزش‌های بیگانه، از مقدمات ضروری است. پیداست که این امر نیازمند حرکت مستمر فرهنگی در عالی‌ترین سطوح علمی است. در غیر این صورت، امکان استحاله فرهنگی و ارزشی نظام اسلامی از درون، از طریق هضم در میدان هجمه تبلیغات فرهنگی بیگانه وجود خواهد داشت. بدین ترتیب، تأسیس رشته فلسفه اخلاق تطبیقی، در عالی‌ترین سطح علمی (مقطع دکتری) و با توجه به پیش‌نیازهای لازم، ضروری به نظر می‌رسد.

اهداف دوره:

هدف اجمالی از تشکیل این دوره، تعمیق مبانی ارزشی اسلام در مقابل دیدگاه‌های رقیب در عالی‌ترین سطح علمی است. اهداف تفصیلی تشکیل دوره را می‌توان در موارد ذیل خلاصه کرد:

۱. فراهم کردن زمینه تحقیق و پژوهش درباره مبانی مکاتب مختلف اخلاقی به روش استدلالی
۲. بررسی مقایسه‌ای و تطبیقی میان فلسفه اخلاق اسلامی با دیدگاه‌های رقیب با تکیه بر مبانی ارزشی و اخلاقی اسلام
۳. تبیین نارسایی و ضعف مبانی مکاتب اخلاقی دیگر به صورت علمی و مستدل
۴. پاسخ‌گویی به شبهات وارده درباره مبانی ارزشی اسلام
۵. زمینه سازی تدوین کتب تحقیقی و آموزشی متناسب با مقاطع سنی مختلف و رشته‌های مختلف تحصیلی و دانشگاهی برای افزایش آگاهی‌های عمومی در این خصوص
۶. تربیت اساتید و مدرسان توانمند در حوزه فلسفه اخلاق برای تدریس در رشته‌ها و گرایش‌های مرتبط
۷. تربیت پژوهش‌گران جهت تدوین کتب تحقیقی و آموزشی در حوزه فلسفه اخلاق و شاخه‌های مختلف اخلاق کاربردی

شرایط پذیرش: بر اساس مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ضرایب امتحانی و مواد آزمون ورودی: با نظر شورای علمی گروه تعیین خواهد شد.

طول دوره و شکل آن:

دوره دکتری فلسفه اخلاق از دو بخش آموزشی و پژوهشی تشکیل یافته که بخش آموزشی شامل حداکثر ۲۲ واحد درسی است که در این برنامه مورد اشاره قرار گرفته‌اند. همچنین در دوره پژوهش، دانش پژوه با کمک اساتید راهنما و مشاور درباره یکی از مسائل مهم و مورد نیاز در فلسفه اخلاق به تحقیق پرداخته و محصول کار خود را به صورت یک پایان نامه به میزان ۱۸ واحد ارائه می‌دهد.

دروس اصلی: ۱۶ واحد شامل :

۱. واقع‌گرایی و غیر واقع‌گرایی اخلاقی	۲ واحد
۲. اطلاق و نسبیّت در اخلاق	۲ واحد
۳. توجیه در اخلاق	۲ واحد

۴. معاشناسی اخلاق	۲ واحد
۵. وظیفه‌گرایی اخلاقی	۲ واحد
۶. خایت‌گرایی اخلاقی	۲ واحد
۷. اخلاق فضیلت	۲ واحد
۸. اخلاق لیبرال	۲ واحد

دروس اختیاری: ۱۸ واحد شامل: ^۱

۱. اخلاق تطبیقی	۲ واحد
۲. دین و اخلاق	۲ واحد
۳. اخلاق و تربیت	۲ واحد
۴. روانشناسی اخلاق	۲ واحد
۵. عدالت و اخلاق	۲ واحد
۶. اخلاق محیط زیست	۲ واحد
۷. اخلاق زیستی	۲ واحد
۸. اخلاق رسانه	۲ واحد
۹. اخلاق و سیاست	۲ واحد

تذکر:

طبق توافق اعضای محترم کمیته برگزار کننده این دوره مقرر گردید دانش پژوهان دوره دکتری به عنوان دروس حوزوی، ۱۰ واحد درس خارج فقه مرتبط با مباحث اخلاقی (فقه الاخلاق) را بگذرانند. برنامه ریزی و اجرای این درس به عهده گروه فلسفه خواهد بود.

^۱ دانش پژوهان موظفند از میان این دروس حداکثر ۶ واحد را انتخاب نمایند.

فصل دوم

سرفصل دروس

واقع گرایی و غیر واقع گرایی اخلاقی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: مباحث معناشناسی

هدف: بررسی عمیق مهمترین دیدگاهها درباره واقعی بودن ارزشهای اخلاقی

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. تعریف واقع گرایی اخلاقی

۲. تبیین واقع گرایی اخلاقی و غیر واقع گرایی

۳. تاریخچه واقع گرایی

۴. نظریه های مختلف غیر واقع گرا

۵. نظریه های مختلف واقع گرا

۵.۱. نظریه اندیشمندان مسلمان

منابع

۱. مصباح یزدی، محمد تقی، دروس فلسفه اخلاق، انتشارات اطلاعات، تهران، ۱۳۷۳.
۲. _____، اخلاق در قرآن، تحقیق و نگارش: محمد حسین اسکندری، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۷۹.
۳. لارنس سی. بکر (ویراستار)، تاریخ فلسفه اخلاق غرب، ترجمه گروهی از مترجمان، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۷۸.
۴. مطهری، مرتضی، نقدی بر مارکسیسم، صدرا، تهران.
۵. ج. وارنوک، فلسفه اخلاق در قرن حاضر، صادق. لاریجانی، مرکز ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۶۸.
۶. ویلیام، کی. فرانکنا، فلسفه اخلاق، هادی صادقی، طه، قم، ۱۳۷۶.

۷. مک ناوتن، دیوید، بصیرت اخلاقی، محمود فتحعلی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۸۰.

۸. حسینی، سید اکبر، واقع گرایی اخلاقی در نیمه دوم قرن بیستم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۸۳.

9. Mackie, John, L., *Ethics: Inventing Right and Wrong*; Peguim Harmondasworth, 1977.
10. Ayer, A.J, *Language Truth and Logic*; New York, 1952.
11. Mccord, Geoffrey Sayre, "The Mony Moral Realisms": ***Essay on Maral Realism***; Cornell University Press; 1988.
12. _____, *Ethical theory: Classical and Contemporary Readings*; ed, by: Louis p. Pojman, 2nd edition; Wadsworth Publishing Company, 1994.
13. _____, *Theories of Ethics*, ed. By: Philippa Foot, Oxford University Press Inc, New York, 1988.
14. Foot, Philippa, *Virtues and Vices*, Berkeley, University of California Press, 1978.
15. Arrington, Robert, L. *Rationalism, Realism And Relativism*, Cornell University Press, Ithaca And London, 1989.
16. Brink, David. O, *Moral Realism And Foundations of Ethics*; Cambridge Univesity Press, 1994.
17. _____, *Ethical Theory*, ed, By: L. P. Pojman, 2nd edition, Wadsworth Publishing Company, 1995.
18. _____, *Moral Knowledge*; ed. By: E. F. Paul and ..., Cambridge University Press, 2001.
19. Dancy, Jonatan; *Moral Reasons*, Blackwell, Oxford, UK & Cambridge, 1993.
20. McDowell, John, "Virtue and Reason", *Mind, Value and Realigy*; Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1998.
21. Rachels, James: "Naturalism"; *The Blackwell Guide of Ethical Theory*; ed. By: Hugh Lafallete; Blackwell Publishers, U. S. A.; 2000.

اطلاق و نسبیت در اخلاق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اصلی

پیش نیاز:

هدف: بررسی عمیق اطلاق و نسبیت در اخلاق و مهمترین دیدگاه‌ها در میان متفکران غربی و اسلام در این باره

عناوین سرفصل‌های کلی:

۱. تعریف، جایگاه و اهمیت مسأله اطلاق و نسبیت در اخلاق
۲. تاریخچه نسبیت گرایی اخلاقی از زمان یونان باستان تا کنون
۳. نسبیت گرایی اخلاقی توصیفی و ارزیابی آن
  - تفاوت اخلاق و آداب و رسوم
۴. نسبیت گرایی فرا اخلاقی و ارزیابی آن
۵. نسبیت گرایی اخلاقی هنجاری و ارزیابی آن
۶. تفاوت نسبیت گرایی اخلاقی هنجاری با بردباری اخلاقی (tolerance)
۷. دلایل [ایجابی] مطلق گرایان
  - مبانی و دلایل ایجابی مطلق گرایی
۸. چگونگی توجه اختلاف نظرهای اخلاقی بنابر مطلق گرایی

منابع

۱. پویمن، لوئیس، «نقدی بر نسبیت اخلاقی»، ترجمه محمود فتحعلی، نقد و نظر، سال چهارم، شماره اول و دوم، ۱۳۷۶-۱۳۷۷.
۲. جوادی آملی، عبدالله، مبادی اخلاق در قرآن، قم، اسراء، ۱۳۷۹.
۳. جوادی، محسن، مسأله باید و هست، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵.
۴. حایری یزدی، مهدی، کاوش‌های عقل عملی، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تهران، ۱۳۶۱.
۵. طباطبایی، سید محمد حسین، اصول فلسفه و روش رئالیسم (با پاورقی‌های شهید مرتضی مطهری)، ج ۲، مقاله ششم (ادراکات اعتباری)، قم، صدرا، پنجم، ۱۳۷۸.

۶. مدرسی، سید محمد رضا، *فلسفه اخلاق*، انتشارات سروش، ۱۳۷۶.
۷. مصباح یزدی، محمد تقی، *فلسفه اخلاق*، تحقیق و نگارش احمد حسین شریفی، چاپ و نشر بین الملل، تهران، ۱۳۸۱.
۸. _____، محمد تقی، *دروس فلسفه اخلاق*، تهران، اطلاعات، ۱۳۷۶.
۹. مطهری، مرتضی، *فلسفه اخلاق*، تهران، صدرا، ۱۳۸۱.
۱۰. _____، مرتضی، *مجموعه آثار*، ج ۱۳، مقاله «جاودانگی اصول اخلاقی» تهران، صدرا، ۱۳۷۳.
۱۱. وارنوک، *فلسفه اخلاق در قرن حاضر*، ترجمه و تعلیقات صادق لاریجانی، تهران، مرکز ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۸.

12. Arrington, Robert, *Rationalism, Realism and Relativism* (Ithaca: Cornell University Press) 1989.
13. Audi, Robert, *Moral Knowledge and Ethical Character* (New York: Oxford University Press) 1997.
14. Darwall, Stephen, *Philosophical Ethics* (Oxford: Westview Press) 1998.
15. Fletcher, Joseph, *Situation Ethics* (London: SCM Press Ltd.) 1966.
16. Harman, Gilbert; Thomson, J. J., *Moral Relativism and Moral Objectivity* (Oxford: Blackwell) 1996.
17. Mackie, J. L., *Ethics: Inventing Right and Wrong* (Harmondsworth: Penguin) 1977.
18. Scanlon, Thomas, *What We Owe to Each Other* (Cambridge and London: The Belknap Press of Harvard University press, first published 1998) 1999.
19. Shomali, Mohammad Ali., *Ethical Relativism: An Analysis of the Foundations of Morality* (London: ICAS) 2001.
20. Wong, David, "Moral Relativism", *Routledge Encyclopedia of Philosophy*, ed. Graig, Edwaerd (London and New York: Routledge) 1998.
21. _____, "Relativism", *A Companion to Ethics*, ed. Singer, peter, (Oxford and Cambridge: Blackwell Publishers Ltd., First published 1991) 1996.
22. _____, "Moral Relativism" in Becker's *Encyclopedia of Ethics*. 1992.
23. _____, *Moral Relativity* (Berkeley: University of California press) 1992.

توجیه در اخلاق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف:

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. امکان و لزوم توجیه احکام اخلاقی
  - ۱.۱. اثبات پذیری احکام اخلاقی
  - ۱.۲. برهان پذیری احکام اخلاقی
  - ۱.۳. رابطه باید و هست
۲. عقل عملی و عقل نظری
۳. توجیه در دیدگاههای غیر واقع گرا
۴. توجیه در دیدگاههای واقع گرا
۵. بداهت گرایی (شهود، وجدان، فطرت و ...)
۶. انسجام گرایی
۷. تعمیم پذیری
۸. ابتناء بر مطلوبیت ذاتی غایت اخلاقی
۹. نظریه اعتباریات علامه طباطبائی^(ره)

منابع:

۱. آر. بی، برنندت، وجه تشابه میان معرفت شناسی و فلسفه اخلاق، انشاء الله رحمتی، ۱۳۸۱.
۲. جوادی، محسن، مساله باید و هست، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵.
۳. حائری یزدی، مهدی، کاوش های عقل عملی، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۴. حسینی، سید اکبر، واقع گرایی اخلاقی در نیمه دوم قرن بیستم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
۵. فرانکنا، ویلیام، فلسفه اخلاق، ترجمه هادی صادقی، انتشارات طه، ۱۳۷۶.

۶. مصباح یزدی، محمد تقی، بررسی و نقد مکاتب اخلاقی، تنظیم و نگارش احمد حسین شریفی، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
۷. _____، محمد تقی، فلسفه اخلاق، تنظیم و نگارش احمد حسین شریفی، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۱.
۸. مصباح، مجتبی، بنیاد اخلاق، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
۹. مور، جورج ادوارد، مبانی اخلاق، ترجمه غلامحسین توکلی، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۵.
۱۰. هیر، ریچارد مروین، زبان اخلاق، ترجمه امیر دیوانی، طه، ۱۳۸۳.
11. Alan, Thomas, *A Contextual Model of Moral Justification in Value and Context*, Oxford Scholarship, 2006.
12. Arington, Robert. L., *Rationalism, Realism, and Relativism*. Cornell university Press, 1989.
13. Gensler, Harry, *Moral Justification*, Routledg, 2003.
14. Hasle H.D.W., *Equal Consideration: A Theory of Moral Justification*, Associated University Press, Inc, 1987.
15. Mackie, J., *Ethics: Inventing Right and Wrong*. Harmondsworth, Penguin, 1997.
16. Pappas, G., *Justification and Knowledge*, 1979.
17. Singer, Peter, *A Companion to Ethics*, Blackwell, 1995.
18. Timmons, Mark, *Moral Epistemology*, Slindel conference, 1990.
19. Zimmerman. Aoron, *Moral Epistemology*, Routledge, 2009.

معناشناسی اخلاق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: تحلیل مفاهیم و گزاره های اخلاقی

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. تعریف پذیری یا تعریف ناپذیری مفاهیم اخلاقی
۲. تعریف ارزش و مفاهیم ارزشی
۳. تعریف الزام و مفاهیم الزامی
۴. تحویل پذیری یا تحویل ناپذیری مفاهیم اخلاقی به یکدیگر
۵. موضوعات کلیدی در اخلاق مانند سعادت، فضیلت و عدالت
۶. معناداری گزاره های اخلاقی

منابع:

۱. اسکندری، مصطفی، گزاره های اخلاقی از سقراط تا علامه طباطبائی، انتشارات مهراندیش، ۱۳۸۰.
۲. پویان، لوئیس پی، درآمدی بر فلسفه اخلاق، ترجمه شهرام ارشدنژاد، تهران، گیل، ۱۳۷۸.
۳. حائری یزدی، مهدی، کاوش های عقل عملی، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۴. شریفی، احمدحسین، خوب چیست، بد کدام است؟، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸.
۵. علیزاده، بیوک، تحلیل فلسفی ارزش های اخلاقی، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۷۷.
۶. مصباح یزدی، محمدتقی، بررسی و نقد مکاتب اخلاقی، تنظیم و نگارش احمدحسین شریفی، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
۷. _____، محمدتقی، فلسفه اخلاق، تنظیم و نگارش احمدحسین شریفی، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۱.

۸. مصباح، مجتبی، بنیاد اخلاق، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
۹. مک ناوتن، دیوید، نگاه اخلاقی، حسن میاننداری، سمت، ۱۳۸۳.
۱۰. نیلسون، کای و دیگران، تاریخ فلسفه اخلاق، ترجمه انشاالله رحمتی، ۱۳۸۴.
۱۱. وارنوک، جفری، فلسفه اخلاق در قرن حاضر، ترجمه صادق لاریجانی، تهران، مرکز ترجمه نشر کتاب، ۱۳۶۸.
۱۲. هیر، ریچارد مروین، زبان اخلاق، ترجمه امیر دیوانی، طه، ۱۳۸۳.

13. Ayer, A.J Critique of Ethics and Theology in his *Language, Truth and Logic*, (London: Gallanez, 1970).
14. Dancy, Jonathan, "Intuitionism" in *A Companion to Ethics*, ed. Peter Singer, Blackwell's, 1995.
15. Harman, Gilbert, *The Nature of Morality*, Oxford: Oxford University Press, 1977.
16. Pigden, Charles, R., "Naturalism", in *A Companion to Ethics*, ed. Peter Singer, Blackwell, 1995.
17. Prichard, Harold Arthur, *Moral Obligation*, Oxford: Oxford University Press 1968.
18. Stevenson, Charles, *Ethics and Language*, New Haven: Yale University Press, 1944.

وظیفه گرایی اخلاقی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: بررسی و شناخت عمیق و انتقادی نظریات وظیفه گرایی اخلاقی

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. مفاهیم و کلیات

۱.۱. تعریف (چیستی) وظیفه

۱.۲. تعریف (چیستی) وظیفه اخلاقی

۱.۳. منشأ وظیفه اخلاقی

۱.۴. انواع وظیفه اخلاقی (کامل یا قوی، ناقص یا ضعیف، در مقام عمل، در مقام نخست، ...)

۱.۵. تعریف وظیفه گرایی

۱.۶. پیشینه نظریه وظیفه گرایی اخلاقی

۱.۷. انواع وظیفه گرایی اخلاقی

۲. بررسی رابطه وظیفه اخلاقی با الزام، درست، خیر، فضیلت و مسئولیت اخلاقی

۳. نظریه های وظیفه گرایی شامل:

۳.۱. نظریه امر الهی

۳.۲. نظریه کانتی

۳.۳. نظریه های نئوکانتی

۴. وظیفه گرایی و چند مسأله

۴.۱. تراحم وظایف

۴.۲. اختیار، خودمختاری و تصمیم اخلاقی

منابع

قرآن و کتب روایی معتبر مانند کافی

۱. مصباح یزدی، محمد تقی، فلسفه اخلاق، تحقیق و نگارش احمد حسین شریفی، قم، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۱.
۲. فرانکنا، ویلیام کی، فلسفه اخلاق، ترجمه هادی صادقی، قم، طه، ۱۳۷۶.
۳. کانت، ایمانوئل، بنیاد مابعدالطبیعه اخلاق، ترجمه حمید عنایت و علی قیصری، تهران، خوارزمی، ۱۳۶۹.
۴. حائری یزدی، مهدی، کاوش های عقل عملی، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۱.
۵. مک اینتایر، السدر، تاریخچه فلسفه اخلاق، ترجمه انشاء الله رحمتی، تهران، حکمت، ۱۳۷۹.
۶. اتکینسون، آر. اف.، درآمدی به فلسفه اخلاق، ترجمه سهراب علوی نیا، تهران، مرکز ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۹.
۷. جمعی از مترجمان، مجموعه مقالات فلسفه اخلاق، مؤسسه امام خمینی «ره»، قم، ۱۳۸۱.
8. *Nonconsequentialism*, F. M. KAMM, Philosophy and Public Affairs, 1992.
9. *The Blackwell Guide to Ethical Theory*, e.d by, Hugh Lafollette, Blackwell Publishers, 2000.
10. *Morals By Agreement*, David Gauthier, Oxford; Clarendon Press, 1986.
11. "Deception and Reasons to Be Moral", *American Philosophical Quarterly*, 16 (1989); 113-22.
12. *Moral obligation: Essays and Lectures*, ed. J.O. Urmson (Oxford: Clarendon Press, 1968).
13. *The Foundations of Ethics* (Oxford: Clarendon Press, 1930).
14. *The Moral Foundation of Rights*, L.W. Sumner (Oxford: Clarendon, 1987).
15. Anderson, Elizabeth, *Value in Ethics and Economics*. Cambridge M, MA: Harvard University Press, 1993.
16. Workin, Ronald. *Life's Dominion*. New York: Knopf, 1993.
17. Freeman, Samuel. "Utilitarianism, Deontology, and The Pridity of Right". *Philosophy and Public Affairs* 23. 1994.
18. Prichard, H.A. *Moral Obligation*. Oxford: Clarendon Press. 1949.

غایت‌گرایی اخلاقی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: مطالعه، بررسی و شناخت عمیق و انتقادی نظریات غایت‌گرایانه اخلاقی

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. مفاهیم و کلیات

۱.۱. تعریف غایت اخلاقی

۱.۲. تعریف غایت‌گرایی اخلاقی

۱.۳. پیشینه بحث غایت‌گرایی اخلاقی

۱.۴. نسبت غایت‌گرایی با واقع‌گرایی و وظیفه‌گرایی اخلاقی

۱.۵. غایت‌گرایی اخلاقی از منظر قرآن و روایات اسلامی

۲. اهم نظریات غایت‌گرایانه به لحاظ مصداق غایت

۲.۱. لذت‌گرایی اخلاقی

۲.۲. سود‌گرایی اخلاقی

۲.۳. معرفت‌گرایی اخلاقی

۲.۴. سعادت‌گرایی اخلاقی

۲.۵. قدرت‌گرایی اخلاقی

۲.۶. کمال‌نفس‌گرایی

۳. نظریات غایت‌گرایانه به لحاظ متعلق غایت

۳.۱. خود‌گرایی اخلاقی

۳.۲. دیگر‌گرایی اخلاقی

۳.۳. همه‌گرایی

منابع

قرآن کریم و کتب روایی معتبر همانند کافی

۱. فرانکنا، ویلیام کی، *فلسفه اخلاق*، ترجمه انشاء الله رحمتی.

۲. مصباح یزدی، محمد تقی، *نقد و بررسی مکاتب اخلاقی*، نگارش و تدوین احمد حسین شریفی.

3. Adams, Robert Merrihew., *Finite and infinite Goods*, New York: Oxford University Press, 1999.
4. Annas, Julia., *The Morality of Happiness*, New York: Oxford University Press, 1993.
5. Bradley. F.H., *Ethical Studies*, 1876.
6. Hurka, Thomas., *Perfectionism*, New York: Oxford University Press, 1993.
7. Sidgwick, Henry., *The Methods of Ethics*, 1874.
8. Smart.J.J.C. ; Bernard, Williams., *Utilitarianism: For and Against*, Cambridge: Cambridge University Press, 1973.

اخلاق فضیلت

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی عمیق دیدگاه‌های اخلاقی فضیلت محور

عناوین سرفصل‌های کلی:

۱. جایگاه و اهمیت اخلاق فضیلت (virtue ethics)
۲. تاریخچه اخلاق فضیلت
۳. نسبت اخلاق فضیلت با غایت گرایی و وظیفه گرایی اخلاقی
۴. تبیین چستی فضیلت و نسبت آن با حکمت عملی (practical wisdom) و سعادت (eudaimon)
۵. چگونگی توجه گزاره های اخلاقی در اخلاق مبتنی بر فضیلت
۶. چگونگی حل تزاخم میان مقتضیات فضایل متفاوت
۷. اهمیت و چگونگی تربیت اخلاقی (moral education) از دیدگاه اخلاق فضیلت

منابع

۱. ارسطو، اخلاق نیکوماخوس، ترجمه محمد حسن لطفی، طرح نو، تهران، ۱۳۷۸.
۲. شیکونی، انجلو، افلاطون و الفضیله مع فصل اخیر حول موضوع الفضیله بین افلاطون و الفارابی، ترجمه منیر سفینی، دار الجیل، بیروت ۱۴۰۶.
۳. مدرسی، سید محمدرضا، فلسفه اخلاق، انتشارات سروش، ۱۳۷۶.
۴. مصباح یزدی، محمد تقی، نقد و بررسی مکاتب اخلاقی، تحقیق و نگارش: احمد حسین شریفی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۸۴.

1. Adams, Robert Merihew, *A Theory of Virtue*, New York: Oxford University Press, 2006.
2. Annas, Julia, *The Morality of Happiness*, New York: Oxford University Press, 1993.
3. Anscombe, G.E.M., 1958, "Modern Moral Philosophy", *Philosophy* 33:1-19

4. Baron, Marcia W., Philip Pettit and Michael Slote, 1997, *Three Methods of Ethics*, New York: Oxford University Press.
5. Carr, David and Jan Steutel (eds.), 1999, *Virtue Ethics and Moral Education*, New York: Routledge.
6. Chappell, T. (ed.), 2006, *Values and Virtues*, Oxford: Oxford University Press.
7. Crisp, Roger and Michael Slote (eds.), 1997, *Virtue Ethics*, Oxford: Oxford University Press.
8. Darwall, Stephen (ed.), 2003, *Virtue Ethics*, Oxford: Blackwell.
9. Dent, N.J.H., 1984, *The Moral Psychology of the Virtues*, Cambridge: Cambridge University Press.
10. Driver, Julia, 2001, *Uneasy Virtue*, New York: Cambridge University Press.
11. Foot, Philippa, 1978, *Virtues and Vices*, Oxford: Blackwell.
12. Geach, Peter, 1977, *The Virtues*, Cambridge: Cambridge University Press.
13. Hudson, Stephen, 1986, *Human Character and Morality*, Boston: Routledge & Kegan Paul.
14. Hursthouse, Rosalind, 1999, *On Virtue Ethics*, Oxford: Oxford University Press.
15. MacIntyre, Alasdair, 1985, *After Virtue*, London, Duckworth, 2nd Edition.
16. Taylor, Gabriele, 2006, *Deadly Vices*, Oxford: Oxford University Press.

اخلاق لیبرال

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی و شناخت عمیق و انتقادی اخلاق لیبرال

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. مفاهیم و کلیات

۱.۱. لیبرال و لیبرالیسم

۱.۲. اخلاق لیبرال

۱.۳. پیشینه

۲. نظریات

۲.۱. اخلاق لیبرال کلاسیک (لاک، هیوم، کانت)

۲.۲. اخلاق لیبرال جدید (پوپر، هایک، برلین)

۳. مبانی همراه با بررسی و نقد

۳.۱. هستی شناختی (اصالت دنیا)

۳.۲. معرفت شناختی (عقل گرایی، تجربه گرایی، نسبیّت گرایی)

۳.۳. انسان شناختی (اصالت انسان، اصالت فرد)

۳.۴. ارزش شناختی (شکاف میان واقعیت و ارزش، اصالت سود شخصی، اصالت آزادی)

۴. نتایج و پیامدهای اخلاقی همراه با بررسی و نقد

۴.۱. نسبیّت گرایی اخلاقی

۴.۲. تکثر گرایی اخلاقی

۴.۳. سکولاریسم اخلاقی

۴.۴. تساهل و اباحی گری اخلاقی

۴.۵. اصالت حریم خصوصی

منابع

۱. سندل، مایکل، لیبرالیسم و منتقدان آن، ترجمه احمد تدین، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۴.
۲. رالز، جان، از اندیشه سیاسی تا لیبرالیسم سیاسی، احمد واعظی، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴.
۳. جمعی از مترجمان، جامعه گرایان و نقد لیبرالیسم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۵.
۴. لاسکی، هارولد، سیر آزادی در اروپا، ترجمه مقدم مراغه ای، ۱۳۵۷.
۵. لواین، اندرو، طرح و نقد نظریه لیبرال دموکراسی، ترجمه سعید زیبا کلام، سمت، ۱۳۸۰.
۶. گاراندو، میکائیل، لیبرالیسم در تاریخ اندیشه غرب، ترجمه عباس باقری، ۱۳۸۳.
۷. قنبری، آیت، نقدی بر او مانیسیم و لیبرالیسم، فراز اندیشه، ۱۳۸۳.
8. *An Introduction to the Principles of Moral and Legislation*, Bentham, eds.J.H Burns, london, Athlone press, 1970.
9. *Four Esseys on Liberty*, Berlin, I, Oxford: Oxford University Press, 1960. 118-72.
10. *Taking Right Seriously*, Dworkin, R, London, Duckworth, 1977.
11. *Publc and Private Morality*, Hampshire, S, Cambridge: Cambridge University Press, 1978.
12. *Leviathan*, Hobbes. T. ed. R. Tuck, Cambridge: Cambridge University Press, 1991.
13. *The Open Society and its Enemies*, Karl Popper, London: Routledge and Kegan Paul, 1960.
14. *The Morality of Freedom*, Oxford: Clarendon Press, 165-216 and 369-430.
15. *Loww, liberty and morality*, Hart, H.L.A.Stanford, Calif,: Standford university press, 1983.
16. *The Ethies of Liberty*, Rothburd. Murray, Atlantic High Ilands: Humanities Press, 1982.

اخلاق تطبیقی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: مطالعه مهمترین اصول و ارزش های اخلاقی در ادیان ابراهیمی، هندوئیسم و بودیسم

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. جایگاه اخلاق در ادیان
۲. حوزه های مختلف اخلاق: ارتباط فرد با خودش، با خدا، با انسان های دیگر و با طبیعت
  - ۲.۱. احسان، نیکوکاری و محبت
  - ۲.۲. برابری و عدالت
  - ۲.۳. تقوا، عفت و پاکدامنی
  - ۲.۴. دنیا، جنگ و صلح
۳. مفهوم و مصداق کمال
۴. معیار فضیلت
۵. فضایل اصلی
۶. عوامل و موانع وصول به کمال
۷. جایگاه تئیت در اخلاق

منابع

۱. مصباح یزدی، محمد تقی، اخلاق در قرآن.
۲. کاشانی، فیض، محجّه البیضاء.
۳. گروه نویسندگان، ترجمه محمد حسین وفار، اخلاق در شش دین بزرگ.
۴. نراقی، ملا مهدی، جامع السعادات.
۵. ژانه، پیر، اخلاق، ترجمه بدرالدین کتابی.
۶. دروینتسکی، الک، تاریخ علم اخلاق.
۷. ای زاموشیکن، اخلاق در هند و چین باستان.
۸. وارد، استیفن؛ پویان، حسن، درآمدی تاریخی به اخلاق ادیان.

9. Morality and human goods _ gomes lobo
10. Fact, values and norms _ peter railton
11. Morality , the catholic view, sevais pinckares
12. God and morality _ john e. hare
13. A study in comparative Ethics, John kelsay
14. Morals in Wvolutionary: A study in comparative Ethics, L.T Hobhouse
15. Comparative Ethics, David Wong , in Encyclopedia of Ethics , ed by Lowrence C Becker

دین و اخلاق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: مطالعه، بررسی و شناخت عمیق و استدلالی نسبت دین و اخلاق

عناوین سرفصل‌های کلی:

۱. مفاهیم و کلیات

۱.۱. تعریف دین

۱.۲. تعریف اخلاق

۱.۳. جایگاه بحث

۱.۴. پیشینه بحث

۲. نظریات

۲.۱. عینیت دین و اخلاق

۲.۲. اعم بودن اخلاق

۲.۳. اعم بودن دین

۲.۴. جدایی کامل و بی طرفی

۲.۵. جدایی کامل و ضدیت جزئی

۲.۶. جدایی کامل و ضدیت کامل

۲.۷. جدائی کامل و تعاضد

۳. تعامل میان دین و اخلاق

۳.۱. وجوه نیاز اخلاق به دین

۳.۲. وجوه کمک اخلاق به دین

منابع

قرآن و کتب روایی و کتب معتبر مانند کافی

۱. بارتلی، دین و اخلاق. ترجمه زهرا خزاعی، پایان نامه تربیت مدرس.
۲. آدامز، رابرت، اخلاق دینی.
۳. مصباح یزدی، محمد تقی، دروس فلسفه اخلاق.
۴. سید قریشی، ماریه، دین و اخلاق.
5. Anscombe, G.E.M. *Modern Moral Philosophy*: Philosophy 33.
6. Augustine, Saint, *De Civitate Dei* (The City of God).
7. Flew, Antony, *God and Philosophy*, London: Hutehinson, 1966.
8. Helm, Paul, ed, *Divine Commands and Morality*, Oxford: Oxford University Press, 1981.
9. Kant, Immanuel, *Religion Whithin the Limits of Reason Alone*, New York: Harpey, 1960.
10. Nielsen, Kai, *Ethics Without God*, London Pemberton, 1973.
11. Oultka, Gene, and J.P.Reeder, eds, *Religion and Morality*, New York: Doubledoy Anchor: 1973.
12. Quinn, Philip L. *Divine Command and Moral Requirements*, Oxford: Clarendon Press, 1978.

اخلاق و تربیت

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی و شناخت اخلاق و تربیت و نسبت میان آنها با تاکید بر اخلاق و تربیت اسلامی

عناوین و سرفصلهای کلی:

الف - مفاهیم و کلیات

۱. تعریف اخلاق و تربیت (اشاره به مهمترین تعاریف)

۲. انواع اخلاق و تربیت (اشاره به مهمترین انواع)

۳. تعریف تربیت اخلاقی و اخلاق تربیت

ب - مبانی اخلاق و تربیت (مهمترین مبانی هستی شناسانه، انسان شناسانه و معرفت شناسانه)

ج - اهداف اخلاق و تربیت

د - ضمانت های اجرا و روش های اخلاق و تربیت

هـ - عوامل و موانع اخلاق و تربیت

و - منابع اخلاق و تربیت

سرفصل های مذکور به صورت مقایسه ای میان ادیان یا مکاتب و نظریات همراه با نقد و بررسی به بحث گذاشته می شوند.

قرآن و کتب روایی معتبر

۱. طباطبائی، محمد حسین، تفسیر المیزان، جامعه مدرسین، ۱۳۶۲.
۲. قربانی، زین العابدین؛ انصاریان، نخستین رساله اخلاق و تعلیم و تربیت اسلام، از امام علی «علیه السلام»
۱۳۷۴.
۳. شاملی، عباسعلی، مجموعه مقالات تربیت اخلاقی، نشر معارف، ۱۳۸۶.
۴. باقری، خسرو، مبانی و شیوه های تربیت اخلاقی، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷.
۵. مصطفوی، زهرا، مبانی نظری اخلاق و تربیت اسلامی، اطلاعات، ۱۳۸۵.
۶. فروغی، محمدعلی، شش رساله افلاطون، تهران، هرمس، ۱۳۸۷.
۷. شریعتمداری، علی، تعلیم و تربیت اسلامی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۶.
۸. حسینی، افضل السادات، نگرش به تربیت اخلاقی از دیدگاه اسلام، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۰.
۹. شکوهی، غلامحسین، تعلیم و تربیت و مراحل آن، آستان قدس رضوی، ۱۳۶۵.
۱۰. شریعتمداری، علی، اصول تعلیم و تربیت، دانشگاه تهران، ۱۳۷۴.
۱۱. دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، فلسفه تعلیم و تربیت، تهران، سمت، ۱۳۷۲.

12. *Moral education*, durkheim, emile, new york, mac millan, 1973.
13. *Moral development and moral education*, peters, richard, london, george allen and unwinn, 1981.
14. *Education and moral commitment*, damon, william, journal of moral education, 25(1996).
15. *Moral principles in education*, dewey, john, carbondale, il: southern inois univercity press, 1975.
16. *Moral autonomy as an aim of moral education*, baier, kurt, london, routledye and keyun paul, 1923.
17. *Virtue theory and moral education*, cair, david and steufel, london, routledge, 1999.
18. *Contemporary approaches to moral education*, chazan Barry i, 1985.
19. *Happyness & education*, noddinings, nel, 2005.
20. *Education, Philosophy & The ethical environment*, Haydon, Graham, 2006.
21. *Philosophical Foundations for moral education & character development*, Mclean, George, Lickona, Thomas, Ryan, Kevin, Ellrod, Fredvice, 1992.

روانشناسی اخلاق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی عمیق مهم ترین مباحث روان شناسی اخلاق از دیدگاه اسلام و سایر مکاتب

عناوین سرفصل های کلی:

۱. چیستی روان شناسی اخلاق

۲. پیشینه تاریخی مباحث روان شناسی اخلاق

۳. نظریات مختلف در تحول اخلاقی

۴. نقش عوامل مختلف بویژه دین در شکل گیری هویت اخلاقی

۵. انگیزش اخلاقی

۶. بررسی دیدگاه های مختلف راجع به رابطه آگاهی و عمل اخلاقی

منابع:

۱. مصباح یزدی، محمدتقی، اخلاق در قرآن، اسکندری، محمدحسین، گردآورنده، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۷۶.
۲. نراقی، محمد مهدی، جامع السعادات، مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، قم، ۱۳۸۳.
۳. ..... جستارهایی در روان‌شناسی اخلاق، نصیری، منصور، مترجم، دفتر نشر معارف، قم، ۱۳۸۴.
۴. محمدرضایی، محمد، تبیین و نقد فلسفه اخلاق کانت، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مرکز انتشارات، قم، ۱۳۷۹.
۵. اتکینسون، درآمدی به فلسفه اخلاق، سهراب علوی‌نیا، مرکز ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۷۰.
۶. فرانکنا، ویلیام، فلسفه اخلاق، هادی صادقی، طه، قم، ۱۳۷۶.
۷. مصباح یزدی، محمدتقی، درس فلسفه اخلاق، اطلاعات، ۱۳۷۳.
۸. صانعی دره‌بیدی، منوچهر، فلسفه اخلاق و مبانی رفتار، سروش، تهران، ۱۳۷۷.
۹. ..... مجموعه مقالات فلسفه اخلاق (برگرفته از دایرةالمعارف لارنس بکر)، گروهی از مترجمان، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (قدس سره)، ۱۳۸۰.
۱۰. مصباح، مجتبی، بنیاد اخلاق: روشی نو در آموزش فلسفه اخلاق، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، مرکز انتشارات، قم، ۱۳۸۲.
۱۱. مصباح یزدی، محمدتقی، نقد و بررسی مکاتب اخلاقی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، مرکز انتشارات، قم، ۱۳۸۴.
۱۲. مک‌ناوتن، دیوید، بصیرت اخلاقی، فتحعلی محمود، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۸۰.

13. Frey, R. G. (Raymond Gillespie) // Wellman, Christopher Heath, *A Companion to Applied Ethics*, Blackwell Publishing, 2005.
14. Singer, Peter, *A Companion to Ethics*, Blackwell, 1991.
15. Singer, Peter, *Applied Ethics*, Oxford University Press, 1986.
16. Brink, David Owen, *Moral Realism and the Foundations of Ethics*, Cambridge University Press, 1994.
17. Seglow, Jonathan, *The Ethics of Altruism*, Frank Cass, 2004.
18. Harman, Gilbert, *The Nature of Morality: An Introduction to Ethics*, Oxford University Press, 1977.

عدالت و اخلاق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: معناشناسی اخلاق

هدف: بررسی عمیق و انتقادی رابطه عدالت و اخلاق

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. معناشناسی عدالت و نسبت آن با اخلاق

۲. پیشینه تاریخی

۳. مهمترین نظریه های مربوط به عدالت مانند:

۳.۱. عدالت به مثابه انصاف (رالز)

۳.۲. عدالت به مثابه استحقاق (نازیک)

۳.۳. عدالت به مثابه فضیلت (مک اینتایر)

۴. رابطه عدالت با خیر و وظیفه اخلاقی

۵. نسبت عدالت و اخلاق با

۱. عقل و عقلانیت

۲. عرف

۳. قرارداد

۴. مصلحت (بارویکرد تحلیلی)

منابع

قرآن و کتب روایی معتبر مانند کافی

۱. محمودیان، محمد رفیع، اخلاق و عدالت، طرح نو، تهران، ۱۳۸۰.

۲. نیگل، توماس، عدالت در میان ملل، ترجمه مصطفی یونسی، وزارت امور خارجه، ۱۳۸۴.

۳. جرداق، جورج، امام علی صدای عدالت انسانیت، ترجمه عظامحمد سردار و هادی خسروشاهی،

انتشارات فراهانی.

۴. لک زایی، نجف، اندیشه سیاسی آیت الله مطهری، بوستان کتاب، ۱۳۸۱.

۵. مهاجرنیا، محسن، اندیشه سیاسی مسکویه، بوستان کتاب، ۱۳۸۰.
۶. ارسطو، اخلاق نیکو ماخوس، ترجمه محمد حسن لطفی، طرح نو، ۱۳۷۸.
۷. افلاطون، کتاب جمهوری، ترجمه محمد حسن لطفی و رضا کاویانی، تهران، خوارزمی، ۱۳۵۷.
۸. سندل، مایکل، لیبرالیسم و منتقدان آن، ترجمه احمد تدین، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۷۴.
۹. اخوان کاظمی، بهرام، عدالت در اندیشه سیاسی اسلام، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲.

10. *A theory of Justice*, John Rowls, Oxford University, 1972.
11. *Whose Justice? Which Rationality?* Alasdair MacIntyre, Notre Dame: University of Notre Dame Press, 1988.
12. *After Virtue*, Alasdair MacIntyre, Notre Dame University Press, 1984.
13. *Anarchy: State and Utopia*, Basic Books, Inc, 1974.
14. *The Right and the Good*, Ross, W. Oxford: Clarendon Press, 1930.
15. *Justice as fairness, philosophy and public affairs*, 14(1985):223_51.
16. *Spheres of Justice*, Walzer, Michael, New York, Basic Books, 1985.
17. D' Enterves, A. P. (ed) *Aquinas: Selected Political Writing*, Oxford Black Well' 1948.

اخلاق محیط زیست

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ...

هدف: بررسی عمیق مهمترین مباحث اخلاق محیط زیست از دیدگاه اسلام و سایر مکاتب

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. کلیات اخلاق زیست محیطی
۲. تعریف، جایگاه و اهمیت اخلاق محیط زیست
۳. تاریخچه اخلاق محیط زیست
۴. نقش نظریات اخلاق هنجاری در پیدائی رویکردهای مختلف در اخلاق محیط زیست
۵. اصول حاکم بر اخلاق محیط زیست
۶. ارزش های اخلاقی ناظر به محیط زیست زنده (گیاه، حیوان و انسان) و بی جان (آب، خاک و هوا)

۱. جوادی آملی، عبدالله، اسلام و محیط زیست، اسراء، قم، ۱۳۸۶.
۲. بنسون، جان، اخلاق محیط زیست: مقدمات و مقالات، ترجمه عبدالحسین وهاب زاده، جهاد دانشگاهی (دانشگاه مشهد)، چاپ اول، ۱۳۸۲.
۳. لواسانی، احمد، کنفرانس بین‌المللی محیط زیست در ریو، وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، تهران، ۱۳۷۲.
۴. وات، کنت، مبانی محیط زیست، عبدالحسین وهاب زاده، جهاد دانشگاهی مشهد، مشهد، ۱۳۸۴.
۵. بختیاری اصل، فریبرز، حفاظت از محیط زیست در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی، وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، تهران، ۱۳۷۶.
۶. تقی زاده انصاری، مصطفی، محیط زیست - قوانین و مقررات - ایران، نشر قومس، تهران، ۱۳۷۶.
7. Bourdeau P. "The Man-Nature Relationship and Environmental Ethics", *Journal of Environmental Radioactivity*, 2004; 72.
8. Kortenkapm K.V., Moore C.F., "Ecocentrism and Anthropocentrism: Moral Reasoning about Ecological Commons Dilemmas", *Journal of Environmental Psychology*, 2001; 21.
9. Tucker M.E., Grim J., "Series foreword", In: *Indigenous Traditions and Ecology*, Harvard University Press, Massachusetts, 2001.
10. Jenkins T.N., "Analysis, Economics and the Environment: A Case of Ethical Neglect". *Ecological Economics*, 1998; 26.
11. Ehrich P.R., "Human Nature, Nature Conservation, and Environmental Ethics", *BioScience*, 2002; 52(1).
12. Corral-Verdugo, V, Bechtel R. B., Fraijo-Sing B., "Environmental beliefs and Water Conservation: An Empirical Study", *Journal of Environmental Psychology*, 2003; 23.
13. Paterson B. "Ethics for Wildlife Conservation: Overcoming The Human-Nature Dualism", *BioScience*, 2006; 56(2).
14. Pojman L.P., "Does Nature Have Intrinsic Value? Biocentric and Ecocentric Ethics and Deep Ecology". In: *Environmental Ethics: Reading in Theory and Application*, ed. By: Pojman L.P., Thomson Learning, London 2001.
15. Pojman L.P., "Ecofeminism and Deep Ecology". In: *Environmental Ethics: Reading in Theory and Application*, ed. By: Pojman L.P., Thomson Learning, London 2001.

اخلاق زیستی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری

پیش نیاز:

هدف: بررسی عمیق‌ترین مباحث در حوزه اخلاق زیستی و آشنایی با دیدگاه‌های اسلامی در این زمینه
[از دیدگاه اسلام و سایر مکاتب]

عناوین سرفصل‌های کلی:

۱. تعریف، جایگاه و اهمیت اخلاق زیستی (bioethics)
۲. تاریخچه اخلاق زیستی
۳. نقش نظریات اخلاق هنجاری در پیدایی رویکردهای مختلف در اخلاق زیستی
۴. مسائل مربوط به زندگی:
  - الف) تعریف حیات به ویژه حیات انسانی
  - ب) شأن (status) و حکم اخلاقی حیات
  - ج) امور مربوط به آغاز حیات، از جمله: سقط جنین، لقاح مصنوعی و رحم اجاره‌ای، شبیه‌سازی و کنترل جمعیت.
  - د) مهندسی ژنتیک به منظور درمان یا ایجاد تغییرات مورد نظر (enhancement).
  - ه) پیوند اعضا
  - و) تخصیص منابع (resource allocation)
۵. مسائل مربوط به مرگ:
  - الف) تعریف مرگ به ویژه مرگ انسانی
  - ب) شأن و حکم اخلاقی مرگ
  - ج) امور مربوط به مرگ، از جمله: مرگ مغز، مرگ از روی ترحم، کرامت انسان پس از مرگ، حرمت بدن میت و تشریح.

منابع

۱. اسلامی، حسن، شبیه سازی، موسسه مطالعات ادیان و مذاهب.
۲. جعفری، محمد تقی، سقط جنین، در کتاب مسائل فقهی.
۳. جمعی از نویسندگان (اسلامی، دبیری و علیزاده)، اخلاق کاربردی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
۴. دیبایی، امیر، چکیده اخلاق و قوانین پزشکی، نشر معارف.
۵. کرمی، خدا بنده، آسان مرگی، نهاد نمایندگی.
۶. لاریجانی، باقر، پزشک و ملاحظات اخلاقی، ج ۱، برای فردا.
۷. مجلدات مجموعه مقالات اخلاق پزشکی، مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی، سروش.
۸. میانداری، حسن، اخلاق پزشکی، مؤسسه پژوهشی فلسفه و حکمت اسلامی [و اخلاق حرفه ای] و [المیزان، مباحث مربوط] و [اسفار، ج ۹ و ۸]
۹. نور محمدی، غلامرضا، شبیه سازی انسان بیم ها و امیدها، نشر معارف.

10. Heath Wellman, Christopher; Frey, R. G., *A Companion to Applied Ethics* (Blackwell Companions to Philosophy).
11. Kuhse, Helga; Singer, Peter., *A Companion to Bioethics* (Blackwell Companions to Philosophy) (Paperback - Sep 12, 2001).
12. A. Shannon, Thomas., *An Introduction to Bioethics* (Third Edition) (Paperback - Jan 1, 1996).
13. Meilaender, Gilbert (Author)., *Bioethics: A Primer For Christians* (Paperback).
14. Kuhse, Helga (Editor); Singer, Peter (Editor)., *Bioethics: An Anthology* (Blackwell Philosophy Anthologies) (Paperback).
15. Methods, and Practice Ann, Nancy; Jecker, Silbergeld; R. Jonsen, Albert; A. Pearlman, Robert., *Bioethics: Introduction to History*, (Paperback - Jan 30, 2007).

16. Crigger, Bette-Jane., *Cases in Bioethics: Selections from the Hastings Center Report* (Paperback - Jan 15, 1998).
17. L. Beauchamp, Tom (Author); Walters, LeRoy (Author).; P. Kahn, Jeffrey (Author); C. Mastroianni, Anna (Author)., *Contemporary Issues in Bioethics* (Paperback).
18. Lindsay, Ronald A., *Future Bioethics: Overcoming Taboos, Myths, and Dogmas* (Hardcover - Jul 15, 2008).
19. Gormally, Luke (Ed.), *Issues for a Catholic Bioethics*, The Linacre Centre, 1999.
20. L. Beauchamp, Tom (Author); F. Childress, James (Author)., *Principles of Biomedical Ethics* (Paperback).
21. A. Singer, Peter; Viens, A. M., *The Cambridge Textbook of Bioethics* (Paperback - Mar 3, 2008).
22. A. Eckenwiler, Lisa; G. Cohn, Felicia., *The Ethics of Bioethics: Mapping the Moral Landscape* (Paperback - Jun 13, 2007).
23. Shomali, Mohammad Ali., "Towards an Islamic Bioethics" in *Philosophical-Theological Research*, University of Qom, Vol. 9, No. 2, Winter 2008.

اخلاق رسانه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: انتخابی

پیش نیاز:

هدف: بررسی عمیق‌ترین مباحث در حوزه اخلاق رسانه از دیدگاه اسلام و سایر مکاتب

عناوین سرفصلهای کلی:

۱. تعریف، جایگاه و اهمیت اخلاق رسانه (media ethics)
۲. تاریخچه اخلاق رسانه
۳. نقش نظریات اخلاق هنجاری در پیدایی رویکردهای مختلف در اخلاق رسانه
۴. اصول و ارزشهای اخلاقی مربوط به اطلاع‌رسانی (information ethics) اعم از رادیو و تلویزیون (broadcast)، روزنامه‌نگاری (journalism) و ...
  - ۴.۱. تعهد و التزام به حقیقت
  - ۴.۲. احترام به حریم خصوصی شهروندان عادی، چهره‌های سرشناس و گروه‌ها
  - ۴.۳. احترام به منافع عمومی (public interest) در زمینه اخبار سری
  - ۴.۴. آزادی بیان
  - ۴.۵. دخل و تصرف در اخبار از راههایی همچون سانسور
۵. اصول و ارزشهای اخلاقی مربوط به اقناع و ترغیب (persuasion ethics) در زمینه‌هایی همچون تبلیغات تجاری و روابط عمومی
۶. اصول و ارزشهای اخلاقی مربوط به برنامه‌های هنری و سرگرمی (entertainment) اعم از تصویر، فیلم، انیمیشن، بازی‌های رایانه‌ای و ...
  - ۶.۱. خشونت، سکس و نوع‌زبان و ادبیات مورد استفاده
۷. اقتصاد رسانه‌ها و مسائل اخلاقی مربوط به آن همچون منابع و شیوه‌های تامین در آمد، سوددهی و غیره
۸. وظایف اخلاقی رسانه‌ها در زمینه‌هایی همچون چرخش صحیح قدرت، فرایندهای تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، نظارت بر حاکمان، جهت‌دهی و سازمان‌دهی افکار عمومی در جهت تعالی جامعه و ...
  - ۸.۱. چه کسانی و چگونه باید بر رسانه‌ها نظارت کنند؟
۹. مسائل اخلاقی مربوط به اینترنت و فضای سایبر (cyberspace)

۱. جمعی از نویسندگان (اسلامی، دبیری و عزیزاده)، اخلاق کاربردی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۶.
۲. کریمی، سعیده، توسعه سیاسی: رسانه و راه‌های تقویت مشارکت مردم در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۰.
۳. حلیمی، غلام‌سخی، رسانه و جنبش‌های اسلامی معاصر، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۲.
۴. خانی جزنی، جمال، اخلاق فناوری اطلاعات، بقعه، ۱۳۸۵.
۵. هور، استوارت و لاندبای، نات، بازاندیشی درباره رسانه، دین و فرهنگ، مترجم آریایی‌نیا، مسعود، انتشارات سروش، مرکز تحقیقات، مطالعات و سنجش برنامه‌ای ۱۳۸۲.
۶. امیدوار، احمد و صارمی، علی‌اکبر، اعتیاد به اینترنت: توصیف، سبب‌شناسی، پیشگیری، درمان و مقیاس‌های سنجش اختلال اعتیاد به اینترنت، نشر تمرین، ۱۳۸۱.
۷. حسن بیگی، ابراهیم، حقوق و امنیت در فضای سایبر، مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۴.

8. Christians, Clifford G.; et al. (2004), *Media Ethics: Cases and Moral Reasoning*, 7th edition. Allyn & Bacon.
9. Patterson, Philip; Lee C Wilkins (2004), *Media Ethics: Issues and Cases*, 5th edition. McGraw-Hill.
10. Chadwick, Ruth (1998), *Encyclopaedia of Applied Ethics*, New York: ACADEMIC PRESS.
11. *A Companion to Applied Ethics* (Blackwell Companions to Philosophy) R. G. Frey, Christopher Heath Wellman 2005.

اخلاق و سیاست

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی عمیق و بررسی تحلیلی رابطه اخلاق و سیاست با محوریت اندیشه‌های اسلامی

عناوین سرفصل‌ها:

۱. مباحث مقدماتی:

الف. اهمیت، ضرورت و جایگاه بحث

ب. تاریخچه بحث

ج. معناشناسی بحث

۲. ویژگی‌های فعل اخلاقی

۳. ویژگی‌های فعل سیاسی

۴. بررسی نظریه جدایی اخلاق از سیاست

۵. بررسی نظریه تبعیت اخلاق از سیاست

۶. نظریه تبعیت سیاست از اخلاق

منابع:

۱. خراسانی، رضا، اخلاق و سیاست در اندیشه سیاسی اسلام، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۳.

۲. اسلامی، سیدحسن، امام، اخلاق و سیاست، مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام.

۳. احمدی طباطبائی، محمدرضا، اخلاق و سیاست (رویکردی اسلامی و تطبیقی)، تهران، دانشگاه امام

صادق، ۱۳۸۷.

۴. ارکون، محمد، الاسلام، الاخلاق والسیاسة، دار النهضة العربية، ۱۴۲۸.

۵. بهشتی، سید علیرضا، بنیادهای نظری سیاست در جوامع چند فرهنگی، نشر بقیعه، ۱۳۸۰.
۶. ساندل، مایکل، لیبرالیسم و منتقدان آن، ترجمه احمد تدین، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۴.

7. Chris Provis, *Ethics and Organisational Politics*, 2004
8. Mark Devenney, *Ethics and Politics in Contemporary Theory: Between Critical Theory and Post-Marxism*, ROUTLEDGE, 2004.
9. Amy Gutmann, Dennis F. (Dennis Frank), *Ethics and Politics: cases and comments*, 1990.
10. Bertrand Russell, *Human Society in Ethics and Politics*, ROUTLEDGE. 1992.
11. Hans Kung, *A Global Ethic for Global Politics and Economics*, OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1997.
12. Michael J Sandel, *Public Philosophy: Essays on Morality in Politics*, Harvard University Press, 2005

